

Keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) mõjude hindamise aruande avalik arutelu

PROTOKOLL

Asukoht: MS Teams (veebikohtumine)

Toimumise aeg: 04.mai 2023. a, kell 14:00–15:35

Osalejad: nimekiri protokollis lõpus

Protokollis koostaja: Katrin Roosileht (KeM)

Päevakava:

1. Ülevaade KEVADe koostamisest (Krista Tõnisson)
2. Ülevaade KEVADe eelnõule saabunud ettepanekutest (Helen Biin)
3. Ülevaade mõjude hindamise aruande hetkeseisust, saabunud ettepanekutest ja edaspidistest tegevustest (Jaak Järvekülg)
4. Küsimused-vastused

Keskkonnaministeeriumi (KeM) eelarve- ja strateegiaosakonna juhataja Andrus Pirso tegi sissejuhatuse, milles tõi välja, et KEVAD on oluline dokument, mis määrab keskvalitsuse tegevused ja arengusuunad järgnevatel aastatel tuginedes keskkonnavaldkonna arenguvajadustele. KEVAD on osa riigi strateegilise planeerimise süsteemist, keskvalitsuse tööriist keskkonnapoliitika planeerimisel ja rakendamisel. KEVAD ei oma otseselt seaduslikku mõju, vaid on suunanäitaja ka teistele sektoritele. KEVAD lähtub strateegiadokumendis Eesti 2035 sätestatud sihtidest ja arengusuundadest. Tänuksõnad kõikidele, kes on KEVADe eelnõu ja mõjude hindamise aruande koostamisel aktiivselt osalenud ning ettepanekuid saatnud.

Keskkonnaministeeriumi eelarve- ja strateegiaosakonna nõunik Krista Tõnisson tegi KEVADe hetkeseisu tutvustava ettekande.

Civitta esindaja Helen Biin tegi ülevaate KEVADe eelnõule saabunud ettepanekutest (kokku 538).

Mõjude hindamise aruande koostamise juhteksperit Jaak Järvekülg (Hendrikson & Ko) tegi mõjude hindamise aruande koostamise hetkeseisu ja avalikustamiselt saadud tagasisidet tutvustava ettekande.

Küsimused-vastused:

Küsimus: Aveliina Helm – Palun tooge välja 2-3 peamist vastuolusid esiletõstvat teemat, mille kohta saabub kõige enam ettepanekuid ning mille puhul mõjuhindamise tulemusel tuleb KEVADet muuta. Pean silmas horisontaalseid teemasid ja mõjusid. Näiteks elurikkuse teemal.

Vastus: Jaak Järvekülg – Otseseid kriitilisi vastuolusid ei tuvastatud, aga samas toodi mõjude hindamise tulemusena välja, et on määramatu või ebaselge, kas KEVAD on piisav mõnede eesmärkide saavutamiseks. Sellest tulenevalt tegime ka ettepanekuid KEVADe koostajatele. Näiteks on vaja suuremaid muutusi teha valdkonna juhtimises, et saavutada soovitud muutused. Üldiselt on mõjuhindamise ettepanekud sarnased KEVADele saabunud muudatusettepanekutega. Oleme välja toonud riskid, nende maandamine peab tulema KEVADest endast. Tuleb jälgida, kas poliitikainstrumendid toimivad. Kui ei, siis tuleb neid muuta.

Marko Kaasik – toon välja vastuolu Põlevkivi arengukavaga, mis on 7 aastat vana ja kus on üks stsenaarium, mis näeb ette põlevkivi kaevandamise ja põletamise suurendamist.

Helena Gailan (KeM) – Põlevkivi arengukavas on ka miinimum stsenaarium, mitte ainult maksimum stsenaarium. Oleme nõus, et Põlevkivi arengukava on aegunud, me hetkel ei tea, mis selle tulevik on, kas vajab muutmist või kehtetuks tunnistamist. Plaanis on muutmise vajaduse analüüs läbi viia. Lähtuvalt kliimaeesmärkidest tuleb üle vaadata miinimum ja maksimum stsenaariumid, arengudokumendid peavad ühendsuundumusega olema.

Küsimus: Leo Filippov – Mida analüüsiti metsanduse korraldamise hindamisel? Kas ja kuidas on kavandatud KEVADe ja MAK2030 kooskõla/mittekooskõla analüüsimine? Millal on kavas seda analüüsi teha?

Vastus: Jaak Järvekülg – KEVAD metsanduse valdkonda ei reguleeri ja metsandust käesoleva hindamise käigus ei käsitletud. Tõime välja majanduse poolelt võimalikke seoseid.

Karl Kupits – KEVAD metsandusele täiendavaid eesmärke ei sea.

Leo Filippov – Huvitav! Metsamajanduse mõju elukeskkonnale on valdkondade ülene ja nüüd KEVAD ei sea eesmärke metsamajanduslikule tegevusele.

Karl Kupits – KEVADe eesmärgid on seotud ka metsandusega. Probleem on näiteks selles, kui looduskeskkonnas seisund on halb, siis nähakse lahendusena kaitsealade juurde tegemist, kuid me ei ole suutnud oma praeguste kaitsealade seisundit heaks teha. KEVAD ei ole seadnud ülesannet kaitsealade juurde loomiseks, vaid olemasolevate alade seisundi parandamiseks. Sarnane eesmärk on ka metsanduse arengukavas. Positiivne oleks kui esmalt parandaksime olemasolevate kaitsealade seisundit ning seejärel analüüsiksime alade laiendamise vajalikkust ja võimalusi.

Aveliina Helm – KEVAD väljendab üldiselt tunnustatud ja EL direktiivides väljendatud seisukohta, et heas seisus loodus peab olema tagatud igal pool, ka väljaspool kaitsealasid, sest sellest sõltuvad väga paljud looduse hüved, mida me ei vaja ainult rahvusparkides, vaid iga pool, kus me ka majanduslikult toimetame.

Karl Kupits – kaitsemeetmeid on nii põllumaadel kui ka majandatavatel metsamaadel, aga peame arvestama, et majandataval alal on fookus majandamisel. Oluline, et majandataval alal majandataks keskkonnasõbralikult.

Aveliina Helm – meil on vähe reservaatide, kus majandada ei või. Meil majandatakse ka kaitsealadel. Peab liikuma rohkem integreeritud lähenemise suunas maastiku kasutuses.

Jaak Järvekülg – Nõus. Mõjude hindamise aruande elurikkuse peatükk kirjeldab põhjalikult, et elurikkuse kaitse peab olema tagatud maastikel tervikuna ja selleks meetmeid rakendada on õigustatud ja soodustatud.

Küsimus: Allan Niidu – Kas meil on vaja kõikide riiklike arengukavade koosmõju analüüsida?

Vastus: Antti Roose – (Mõjude hindamise käigus) tegime vastavusanalüüsi kõigi riiklike arengukavade kohta. Paljud kliimapolitika eesmärgid on eest ära jooksmas ja me peame olema teistpidi täpsed, et riske taastuvenergia edendamise ja elurikkuse tõstmise vahel kuidagi suudaksime väljendada kvalitatiivses positsioonis. Põhimõttelised vastuolud on hindamise aruandes üsna hästi väljendatud. Oleme neid aspekte mõjude hindamisel arvestanud.

Küsimus: Kaia Oras – Kuidas on seotud Riigikantselei rohepöörde tegevusplaan ja KEVADe arengukava.

Vastus: Andrus Pirso – Rohepöörde tegevusplaan on valitsemisalade üleselt koostatud tegevuskava, kus on kirjas milliseid tegevusi tuleb rohepöörde saavutamiseks ellu viia. Tõenäoliselt viiakse tegevuskava Valitsusse ja kiidetakse Valitsuse poolt heaks, aga see dokument ei ole arengukava staatuses, vaid on pigem tööplaan. KEVADe eesmärgid ja rohepöörde eesmärgid lähevad omavahel

kokku. KEVADe kolm valdkondade ülest teemat (kliima, elurikkus ja ringmajandus) on ka rohepöörde suured teemad. KEVADes plaanime kliima, elurikkuse ja ringmajanduse teemasid? sisukamaks kirjutada.

Küsimus: Aveliina Helm – Mõjuhindangud KEVADe vastavuse kohta rahvusvaheliste konventsioonidega. Kas mõjuhindang peaks hindama, kas KEVADega saab saavutada rahvusvaheliste konventsioonide täitmist?

Vastus: Jaak Järvekülg – KEVADe üldistustase ei võimalda anda ühest hinnangut, kas eesmärgid täidetakse või mitte, see sõltub ka paljudest kõrvalistest teguritest. Oleme selle riskina välja toonud.

Antti Roose: KEVADes elurikkuse indikaatorite täitmist näiteks on keeruline hinnata (heas ja keskmises seisundis maismaaökosüsteemide pindala ja osakaal; heas seisundis loodusmaastike sidusus). KEVADes rakendatakse juhtindikaatoreid, et oleks lihtsam ja selgem.

Aveliina Helm – loetletud keeruliste mõõdikute jaoks on meetodikad olemas.

Küsimus: – Rein Koch – Kas saan ma aru õigesti, et meie käsitletud valdkonnad KEVADes on kõik sama prioriteetsusega?

Vastus: Krista Tõnisson – Jah.

Küsimus: Kaia Oras – Millised on seosed 8. EL keskkonna tegevusprogrammiga?

Vastus: Krista Tõnisson – see seos on hetkel KEVADe rahvusvaheliste dokumentide loetelust välja jäänud. Kindlasti paneme sisse ning vaatame ka mõõdikud selle valgusel uuesti üle.

Küsimus: Allan Niidu – Kas tööstus sobitub KEVADega?

Vastus: Olavi Grünwald – Ringmajanduse teema sobitub. Märksõnadeks on innovatsioon ja väärindamine. KEVADes eriti rõhutatud elurikkusega võib muidugi vastuolu tekkida.

Krista Tõnisson tänas kõiki arutelul osalejaid ja KEVADele ning mõjuhindamisele ettepanekute tegijaid.

Osalejad: Aire Rihe (KeM); Allan Niidu (TalTech); Andro Truuverk (KeM); Andrus Pirso (KeM); Anette Iital (Keskkonnauuringute Keskus); Antti Pääsukene (KeM); Antti Roose (Tartu Regiooni Energiaagentuur); Artu Ellmann (Maa-Amet); Aveliina Helm (TÜ); Birgit Parmas (KeM); Ene Jürjens (MKM), Eva-Ingrid Rõõm (KIK), Eve Külmallik (MeM); Harry Kuivkaev (KeM); Hans Orru (TÜ); Helen Biin (Civitta); Helen Allik (KeM); Helena Gailan (KeM); Helena Täär (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda); Helve Hunt (Maaeluministerium); Imbi Henno; Imre Aruoja (VKG); Indrek Oja (Maa-Amet); Irje Möldre (MKM); Irma Pakkonen (KeA); Jaak Järvekülg (Hendrikson & Ko); Jaan Lindmäe (Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit); Jüri Rass (MKM); K. Künnis; Kadri; Kady Mäesalu (Hendrikson & Ko); Kai Rosin (KAUR); Kaia Oras (Statistikaamet); Karin Kroon (KeM); Karin Närep (Kultuuriministerium); Karl Kupits (Maves); Katri Järvekülg (Hendrikson & Ko); Katrin Roosileht (KeM); Kiur Kalme; Krista Tõnisson (KeM); Kristy Käärid (KeM); Laura Rimmelgas (KeM); Leo Filippov (Eesti Looduskaitse Selts); Liia Varend (Haridus- ja Teadusministerium); Liina Tarkus (KeM); Maari Helilaid (Civitta); Marilin Palts; Margit Kuulmann (Kiili Vallavalitsus); Marika Lillemets (KeM); Marjaliis Kivisaar (Tartu Vallavalitsus); Marko Kaasik (TÜ); Meelis Seedre (KeM); Merilin Keerme (VKG); Merilin Kriisk (VKG); Merit Otsus (KeM); Merje Krinal (Maa-Amet); Merje Põlma, Olavi Grünwald (Finantsakadeemia); Oliver Eglit (KeM); Ott Kasuri (Eesti Linnade ja Valdade Liit); Paavo Kaimre (EMÜ); Ragne Vaarik (Civitta); Raili Allmäe (KeM); Raili Kärmas (Eesti Vee-ettevõtete Liit); Ramon Nahkur (SoM); Raul Savimaa (Eesti Looduskaitse Selts); Reeli Sildnik (KeM); Reelika Piik (Maa-Amet); Reet, Roosalu

(Maa-Amet); Reet Talkop (KeM); Reigo Lehtla (Eesti Linnade ja Valdade Liit); Rein Koch (TÜ);
Rene Reisner (KeM); Siim Espenberg (TÜ); Svetlana Pudova (KAUR); Taimi Eesmäe (Jõgeva VV);
Tiit Kaasik (Eesti Geoloogiateenistus); Veiko Sepp (TÜ); Vello Keppart; VK; Ülle Luiks (KeM)